

## ЗАЩИТЕНА КАНДИДАТСКА ДИСЕРТАЦИЯ

## ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ И УКРАИНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

На 11 декември 1969 г. се състоя публична защита на дисертацията на н. с. Лиляна Тодорова Минкова на тема „Любен Каравелов и украинската литература“ за присъждане на научната степен „кандидат на филологическите науки“.

Рецензентите на труда чл. -кор. проф. Симеон Русакиев и ст. н. с. Иван Цветков очертаха труда на Л. Минкова като сериозно научно изследване — в дисертацията е обединено в едно цяло всичко онова, което свързва Каравелов с Украйна, с украинското народно творчество и украинската литература. Тъй като повечето от наличните изследвания разглеждат само отделни страни на въпроса, в дисертацията си Л. Минкова се е стремяла да обхване въздействието на украинската литература върху Каравелов във всички негови аспекти, с цел да оформи по-цялостна представа за неговия размер и характер. Въздействието е разглеждано на широк фон, проследява се как възниква и се разраства афинитетът на българския възрожденец към украинската литература. Подробно са изследвани връзките на Любен Каравелов с революционния демократ И. Г. Прижов, разгледани са различните форми, в които се проявява въздействието на Тарас Шевченко и Марко Вовчок. В работата е направен подробен преглед на вече установеното от българското и светското литературознание относно влиянието на украинската литература върху Каравелов. В дисертацията са използвани редица нови материали, предлагат се нови схващания по някои въпроси.

В обобщеното на дисертацията взеха участие н. с. Лазар Цветков, проф. Емил Георгиев и акад. Петър Динеков.

Лазар Цветков счита, че най-важната задача на Л. Минкова е била вътрешното обединяване на темата — и в това отношение тя има заслуга и сполука. Дисертантката е осмислила въздействието, упражнено върху Каравелов по-многоостранно, изтъкнало е значението на това въздействие. Качество на дисертацията е типологическото, а не механическото подреждане на материала. Минкова е отразила последователността на въздействията, което създава един вътрешен релеф на дисер-

тацията, направила е вярна литературно-историческа постановка на преводите. Л. Цветков посочи и някои слабости — според него в дисертацията има известна непропорционалност, противоречие между началната теза и някои моменти на нейната разработка.

Проф. Емил Георгиев говори за значението на сравнителното литературознание и изтъкна необходимостта и полезността от разработване на такъв род теми, каквато е темата на настоящата дисертация.

Акад. Петър Динеков изрази съгласието си с вярната оценка, дадена от двамата рецензенти на дисертацията. Явно е — изтъкна той, — че се касае за сериозен труд, резултат на дълго проучване, изчерпване на всички факти. В дисертацията е направен преглед на вече проученото и се минава към някои нови моменти, нови нюанси се внасят по някои изследвани вече проблеми. По-нататък акад. Динеков изрази радостта си от обстоятелството, че много млади литературни работници се опитват да решават специални въпроси на художественото творчество — като въпроси на композицията, на художествената тъкан, на поетиката, което свидетелства за напредъка на българската литературоведческа наука.

Накрая зам. директорът на института проф. д-р Георги Димов направи заключително обобщение, в което изтъкна, че дисертацията е с безспорни научни достойнства. Л. Минкова не само привежда нов материал в тази област, но прави опит да подхвърли материала на друга методология — именно методологията на марксистическото литературознание. Дисертацията е нов принос в осветляването на многовековната дружба между българския и руския народ.

Както рецензентите, така и изказалите се изтъкнаха, че дисертантката заслужава да ѝ бъде присъдена научната степен „кандидат на филологическите науки“, което бе изразено впоследствие при гласуването — присъстващите членове на Научния съвет единодушно гласуваха да бъде присъдена на Лиляна Тодорова Минкова научната степен „кандидат на филологическите науки“.

На 6 ноември 1969 г. Научният съвет на Института за литература на разширено заседание обсъди труда на ст. н. с. Илия Конев „Белетристът Каравелов“. Присъствуваха членовете на Научния съвет, научни сътрудници и специалисти, аспиранти и др. Трудът бе представен от акад. П. Динев, който в обстоятелствена и убедителна оценка посочи както положителните страни на изследването, така и онези моменти, които се нуждаят от доуточняване и изясняване.

Книгата на И. Конев съдържа следните глави: „Отричането и възприемането на писателя Каравелов“, „Първа българска повест и началото на новобългарската белетристика“, „Страници от книгата за страданията на българския народ“, „Оптимистичната философия на Каравелов за човека“, „Пред нови художествени задачи“, „Приносът му в сръбската литература“, „Няколко предварителни бележки за повестите от румънския период на живота му“, „Мотиви и образи от два противоположни свята“, „Три картини с единна художествена идея“, „Проблемата за човека-нищо“, „Типове, герои и конфликти“, „За революционния хуманизъм на писателя“. В творческия път на други писатели“. При обсъждането, в което взеха участие акад. П. Динев, рецензент, директорът на института проф. Ст. Божков, проф. Г. Цанев, д-р Кр. Генев, В. Смоховска, С. Баева, Цв. Унджиева, Т. Жечев, Хр. Йорданов и др., се подчерта, че белетристиката на Л. Каравелов все още не е била обект на разглеждане в по-широк план. Изследването на И. Конев запълва тази празнина. Авторът не само поднася на читателя нови факти, но и интерпретира по новому въпроси, възникващи от белетристичното творчество на нашия възрожденски писател. Поставяйки редица дискусийни проблеми, с настоящия си труд И. Конев се изявява не само като литературен историк, но проявява и жива, находчива мисъл при теоретическото обобщаване на Каравеловото човеколюбие. Изтъкнати бяха новите моменти, внесени от И. Конев в главата „Типове, герои и конфликти“, по отношение въпроса за революционния хуманизъм, а също и за Каравеловите повести от периода, когато писателят е бил в Румъния. В изказванията бе подчертано, че И. Конев твори изискателно, с разбиране на материята. Проф. Г. Цанев се спира на недостатъчното изясняване на Каравеловото творчество изобщо. „Писано е повече за идеологията на този възрожденски писател, каза той, и сега правилно се обръща поглед към неговото белетристично творчество.“

Основни възражения както от страна на

рецензента, така и от някои изказали се, бяха повдигнати по отношение на първата и втора глава на труда. В тях И. Конев разглежда оценката на Каравеловата белетристика, направена от Боян Пенев, а във втората се спира на въпроса за първата българска повест. Той счита, че в посочените от него три български повести, с оглед на общото и различното в тях, може да се говори за една перспективна тенденция в тази област. Според него, първата българска повест не се покрива с началото на белетристичния жанр у нас.

Както акад. П. Динев, така и някои от изказалите се препоръчаха на И. Конев да добави по-конкретни аргументи, с които да докаже недооценяването на Каравеловото творчество от Боян Пенев, да посочи доколко концепцията на Боян Пенев и концепцията на Михаил Арнаудов представят Каравелов белетриста, да се съобрази с обстоятелството, че този критик търси мястото на един писател в историческия процес на литературното развитие с поглед към цялостната европейска литература.

Директорът на института проф. Ст. Божков също взе отношение по разглеждания труд. „Фактът, че в дискусиата се застъпиха толкова много въпроси, каза той, означава, че Конев се опитва да внесе нещо ново в разглежданата проблема. Претенция ли позицията на Боян Пенев, трябва да ги пренебрегваме от позициите на съвременното марксистко литературознание. Това особено важи за Боян Пенев, защото той отрича художествеността на Каравеловите произведения, неговата тенденциозност е характерна за естетизма му и това ясно трябва да се подчертае.“

Ст. Божков се съгласи с положенията, посочени в рецензията. Той изтъкна, че трудът на И. Конев съдържа значителни нови постановки. Според него, проблемите от първата глава, независимо дали те утвърждават или отричат някои автори, не могат да се избегнат. И. Конев води дискусии по някои въпроси, като обяснява добросъвестно и успешно излаганите позиции. Присъединявайки се към предложението на изказалите се преди него другари, проф. Ст. Божков одобри изследването да се приеме за печат.

Накрая И. Конев защити някои от своите позиции, прие отделни критични бележки, с други не се съгласи, направи разяснения по застъпвани от него гледища.

Във основа на разискванията, Научният съвет на Института за литература прие труда на ст. н. с. Илия Конев „Белетристът Каравелов“ за печат.